

Aan de buitenzijden zijn vier robots geplaatst in het midden van de stal. Het middengedeelte van de stal kent zestien robots op een rij

Van Leeuwen melkt in Nieuw-Zeeland op twaalf locaties 12.000 koeien

Wereldrecord melkrobots onder één staldak

Aad en Wilma van Leeuwen werken in Nieuw-Zeeland met melkrobots van zowel Lely als DeLaval, vermarkten zelf hun melk en melken op twaalf locaties 12.000 koeien. De emigranten zien nog volop kansen om het bedrijf weer verder te ontwikkelen.

tekst **Sjoerd Hofstee**

Waar in Nederland bij de helft van de nieuwbouwprojecten één of meerdere melkrobots worden geïnstalleerd, wordt er in Nieuw-Zeeland nog nauwelijks gebruikgemaakt van deze melktechniek. Toch komt daar langzaam verandering in. Onder andere

door grootverbruikers Aad (54) en Wilma (53) van Leeuwen. In 2008 kochten zij, als eersten in Nieuw-Zeeland, zestien melkrobots. Dit waren Lely-robots en ze werden verdeeld over twee stallen. Vorig jaar werden er op een andere locatie in één stal 24 robots geïnstalleerd.

Deze stal staat bij het plaatsje Makikihi. De eerste zestien robots waren Lely A3-robots. Ze staan in stallen in de buurt van Morven op het Zuidereiland, waar Aad en Wilma ook wonen. Deze robots zijn dit jaar vervangen door het type A4. Op een derde locatie zijn onlangs opnieuw acht Lely A4-robots in een stal in gebruik genomen. Dat lijkt op een verbond met Lely, maar niets is minder waar. De 24 melkrobots in één stal zijn namelijk geleverd door DeLaval.

Bewust twee robotleveranciers

Van Leeuwen nam een risico om te gaan melken met 48 melkrobots in totaal, omdat er nog nauwelijks een servicenetwerk was ingericht voor robotmelkers. 'We

Wilma en Aad van Leeuwen

In dertig jaar tijd groeide het bedrijf van de emigranten Aad en Wilma van Leeuwen naar 12.000 koeien op twaalf locaties. Op drie locaties wordt automatisch gemolken.

Nieuw-Zeeland

Makikihi

Aantal koeien:	12.000
Melkproductie:	60 miljoen liter
Hoeveelheid land:	8000 hectare
Aantal stuks jongvee:	3500

Extra foto's

Meer foto's zijn te vinden in de Veeteelt-app en op www.veeteelt.nl.

In de stal is de invloed van Kiwi-cross-stieren goed zichtbaar aan de haarkleur

hebben ons zo goed mogelijk voorbereid en de opties besproken met de leveranciers. De techniek van de robots vertrouwen we. Dus dan is het een kwestie van je neus volgen en ervoor gaan.'

Om voldoende goede service af te dwingen, kozen ze ook bewust voor een gespreid aanbod door twee merken, vertelt Wilma. 'We wilden competitie creëren. Zo doen de leveranciers ook extra hun best om het goed te laten lopen hier.'

Veel leergeld betaalden ze naar eigen zeggen dan ook niet. 'Als een monteur ergens een dag aan werkt en nadien blijkt dat het in twintig minuten klaar kon, dan betalen wij dat niet. Dat zijn kosten voor de leverancier, omdat ook zij leergeld

moeten betalen hoever serviceverlening kan gaan.' Aad spreekt duidelijke taal, om te vervolgen dat ze tevreden zijn over de service van en het contact met zowel Lely als DeLaval. 'De DeLavals draaien nu een jaar. Het is daarom te snel om nu te oordelen. Over vijf jaar vertel ik je welk merk ons het beste past.'

Grondprijs vertienvoudigd

De drive en het vooruitkijken kenmerken Aad van Leeuwen. Hij emigreerde in 1983 vanuit Pijnacker naar het Noordereiland van Nieuw-Zeeland. Daar begon hij als 'share-milker' om zo kapitaal op te bouwen. Dat is een manier van koeien melken waarbij een partner de arbeid en een

Wilma en Aad van Leeuwen: 'Je moet je kansen pakken als die zich voordoen'

deel van het kapitaal inbrengt (koeien) en een andere partner kapitaal in de vorm van grond en gebouwen.

Toen Aad getrouwd was met Wilma, een dochter van Nederlandse emigranten, vertrokken ze in 1993 naar de regio Canterbury op het Zuidereiland. Bij het eerste bedrijf dat ze kochten, hoorde 285 hectare. De grond kostte omgerekend toen zo'n 3000 euro per hectare. Inmiddels is dat tien keer zoveel: 30.000 per hectare. Die waardestijging is ook een belangrijke reden waarom het bedrijf van Aad en Wilma zo sterk groeide. Als ze de kans kregen om land te verkopen en elders weer te kopen, dan lieten ze dat niet na. En ze molken 'elke koe onder de zon', zoals Aad het noemt. 'Alles waar melk uitkwam, werd gemolken.'

Die strategie mondt tot nu toe uit in twaalf locaties met in totaal ruim 12.000 melkkoeien. Op vijf locaties wordt gewerkt volgens het principe van 'sharemilking'. Daarnaast houden ze nog zo'n 3500 stuks jongvee. In totaal zijn er drie locaties met robots. Daarnaast zijn er twee locaties met een 60 stands-buitenmelker waar de koeien net als op de robotbedrijven ook het jaarrond binnenblijven en zeven bedrijven die nog via het traditionele Nieuw-Zeelandse concept werken met dag en nacht weidegang en de hele veestapel die in het voorjaar tegelijkertijd afkalft.

Lopen is voor koeien essentieel

Dat Aad en Wilma op vijf van hun locaties nu kiezen voor volledig opstallen, heeft deels te maken met het milieu. De regels voor het aantal te houden koeien op één locatie, gerelateerd aan de grondwaterkwaliteit, zijn de laatste jaren flink aangescherpt. In Makikihi, waar de 24 DeLaval-robots draaien, boeren ze in een regio die als 'oranje' tot zelfs 'rood' is aangemerkt. Dat betekent dat het gebied aangemerkt wordt als regio waar de landbouw een bovengemiddeld kritische invloed heeft op het milieu. Bij het bedrijf ligt 567 hectare. Bij volledige weidegang

Het spoelwater van de robot wordt opgevangen en benut om de separatuurimte achter de robots nat te houden

Foto boven: naast de nieuwe stal is voor 1.250.000 kuub aan mestopslag gerealiseerd

Foto onder: het voeren gaat de hele dag door

was het maximum aantal koeien wellicht op 1000 blijven steken. Door op te stallen houden ze er nu 1500.

Het is niet de enige reden dat de ondernemers overschakelen naar opstallen. 'In deze stal ligt overal rubber op de vloer. De klauwen blijven erg goed in conditie, dat is in de wei vaak wel anders', vertelt Aad. 'Door het vele lopen over slechte paden hebben de klauwen van de koeien hier veel te lijden.'

Met die opmerking bedoelt Van Leeuwen niet dat veel lopen niet goed voor koeien is. Integendeel, als de ondergrond goed is, is lopen essentieel voor koeien, vindt Aad. 'Nederlandse koeien zijn zo stram, omdat ze zo weinig lopen.'

De kosten voor de stal, het land, bijbehorende gebouwen en machines plus het klaarmaken van het gehele bedrijf voor 1500 koeien, bedroegen 22 miljoen Nieuw-Zeelandse dollar, omgerekend circa 14 miljoen euro.

Kiwi-cross-koeien vreten minder

In de stallen met Lely-melkrobots halen de veehouders een productie die boven de 7500 liter per koe per jaar ligt en worden de koeien gemiddeld 2,8 keer daags gemolken. Het aantal melkingen per koe lag in de stal met DeLaval-robots in oktober op 2,4 gemiddeld. In september zijn daar echter nog 700 koeien extra in de stal gekomen. De stal is dus pas kort op volle capaciteit. Het hoge aandeel vaarzen en de nieuwe omstandigheden maken ook dat de gemiddelde productie daar 'slechts' op omgerekend circa 6600 liter per koe per jaar ligt.

Aad en Wilma geloven dat het hen binnen drie tot vijf jaar lukt om de productie per koe op 9000 kilo te brengen. Voor Nieuw-Zeeland, waar de gemiddelde productie rond de 5600 liter per koe per jaar ligt, is dat erg hoog.

Een indoor-systeem vraagt ook om een ander voerregime. Dat bestaat in Makihi uit maximaal 4 kilo in de robots aan krachtvoer. Daarnaast ligt een tmr-rantsoen van 14 kilo droge stof aan het voerhek. Dat is minder dan Nederlanders gewend zijn, maar de kruislingkoe die bij Van Leeuwen in de stal loopt, weegt ook zeker 150 tot 250 kilo minder en vereist duidelijk minder onderhoudsvoer. De kruislingkoeien worden gefokt via Kiwi-cross-stieren. Dat zijn stieren waarbij zowel jerseybloed als holsteinbloed door de aderen stroomt.

De hogere productie, met gezonde koeien, hopen ze mede te behalen door een nieuwe investering: de Herd Navigator. Volgend jaar wordt deze in gebruik genomen. Met de Herd Navigator kunnen via melkmonsters tochtige koeien worden opgespoord, maar kunnen ook zaken als slepende melkziekte (ketose) en mastitis worden bepaald. Opnieuw zijn de Van Leeuwens daarmee de eersten in Nieuw-Zeeland.

Eigen melkafzet geregeld

Van alle melk die Aad en Wilma op hun bedrijven produceren – momenteel bijna 60 miljoen liter – gaat 90 procent naar Oceania. Deze zuivelfabriek betaalt standaard minimaal omgerekend 0,45 eurocent per 100 kilo melk meer dan Fonterra.

Oceania is sinds vorig jaar compleet in Chinese handen, maar werd drie jaar geleden door Aad en Wilma, samen met een aantal partners, zelf opgezet.

'Fonterra is een groot en log lichaam dat volgens ons te weinig competitie ondervindt', stelt Aad. 'Dat is niet goed, want competitie houdt je scherp. Bovendien wilden wij in de winter doormelken en daarvoor een premie ontvangen. Via Oceania kan dat, zij betalen ons in de winter drie maanden lang 3,50 Nieuw-Zeelandse dollar premie per milksolid aan premie (omgerekend bijna 16 eurocent per liter, red.)'. Fonterra wil die wintermelk ook wel afnemen, maar betaalt volgens Van Leeuwen niet meer dan 1,20 dollar (5,4 eurocent) als premium. De hoeveelheid extra melkgeld is een steuntje in de rug, zeker bij de huidige slechte melkprijzen in Nieuw-Zeeland.

Inmiddels staat de nieuwe generatie ook al klaar, alle zes kinderen tonen interesse in het bedrijf. Vier werken al mee, twee kinderen zitten nog op de universiteit.

Het operationele werk in de complete holding, die ook nog een loonwerkerstak kent, wordt verder door 35 vaste en 50 losse medewerkers verricht. Dat zijn veel mensen, maar met ruim 12.000 koeien op twaalf locaties, 3500 stuks jongvee, ruim 8000 hectare land totaal in gebruik én een loonwerkerstak is De Van Leeuwen Holding ook een bedrijf met een grote omvang. Of het hierbij stopt? 'Geen idee', zegt Aad. 'Je moet je kansen pakken als ze zich voordoen. Zo doen wij het al ruim dertig jaar hier in Nieuw-Zeeland. Die strategie blijf ik volgen.' |